



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes Juridico-Theologicæ De Jure, & Justitia

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum ; [Graz], 1714

§. XX [i. e. XVIII]. An contractus ex metu initus transferat dominium?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40013



§. XVIII.

An contractus ex Metu initus transferat Dominium?

252. **M**etus est actus voluntatis fugiens malum imminens, nullus autem actus voluntatis potest esse etiam secundum quid involuntarius, quia voluntas omnem efficit iuxta naturalem suam inclinationem; volitio enim electiva v. g. projectionis mercium ex Metu seu fuga naufragij caret omni omnino involuntario, quia ejectio tunc est omnino bona, ac conformis naturali inclinationi servandi vitam. Quare, dum agitur de electione alicujus operis ad vitandum malum futurum, quæstio procedit de actione electiva externa, utrum v. g. contractus ex Metu à contrahente, aut alio tertio incusso initus sit voluntarius voluntario sufficiente ad valorem contractus, vel verò sit involuntarius, ac irritus aut saltem irritabilis.

Certum est talem actionem externam ut hic contractum non posse esse absolutè, & efficaciter involuntarium, aliàs non poneretur à contrahente, sed secundum quid, non quod malum imminens, aut hujus metus per se, ac immediate influat in voluntatem, ut præmissum est, sed tantum per accidens, quatenus malum mediante metu, seu fugâ sui causat electionem operis externi, scilicet contractus velut medij necessarij ad evadendum imminens malum, quod opus externum, quia per alium voluntatis actum concomitantem displicet inefficaciter, sive displicet

inefficaciter absolutâ eidem voluntati inefficaciter displicet idem opus externum, mediante dictâ displicentiâ (etsi hæc non displiceat voluntati utpote perfectè voluntaria) seu fit secundum quid involuntarium.

Metus dividitur in gravem, & levem; quando malum imminens est leve, id est, non percellens hominem fortem, & constantem, dicitur levis, si aurem percellat fortem, id est, difficulter excuti potest, seu superari pensatâ personæ aliàs constantis conditione, dicitur gravis, & cadere in virum constantem.

Incutitur autem metus, vel ab intrinseco (id est à causa naturali necessaria, sive ea sit metuenti intrinseca, ut morbus, sive extrinseca, ut naufragium, pestis, &c. vel ab extrinseco, nempe à causa libera cogente, qualis est homo, qui si sit superior, ut Dominus, Maritus, Pater, Prælati Proprius, metus à tali incussus dicitur reverentialis, ex eo, quod incutiatur ab his, quos revereri debemus.

Unde quando quæritur, an metus reverentialis sit gravis, ac contractus ex illo initus irritet, quæritur de incusso à superiore, qui sit causa adæquata actionis nostræ externæ v. g. contractus matrimonialis, Professionis Religiosæ, &c. quæ actio nunc eligitur ut medium ad evitandum malum nobis à superioribus imminens

nens quo casu etsi sit actio v. g. Professio mediante electione simpliciter voluntaria, est tamen secundum quid etiam involuntaria, per concomitantem aliam actum voluntatis, per quem inefficaciter displicet eadem Professio.

Ut autem sit metus gravis requiritur primò, ut malum imminens sit grave absolute, vel respectivè. Secundò ut metum patiens prudenter credat malum illud sibi imminere. Tertio ut metum incutiens sit potens exequi minas, & insuper sit solitus exequi, in dubio autem an minans sit solitus exequi, aut executurus sit, minans potens exequi censendus est incurere metum justum, Sanch. *L. 4. de matrim. Disput. 6. num. 22.* non est enim æquum se se periculo exponere. Quarto ut metum patiens nequeat facile declinare malum v. g. imploratione Auxilij, vel Consilij, &c. Sanch. *Disput. 1. num. 23.*

Hæc procedunt etiam de metu reverentiali gravi: quia licet hic secundum se consideratus verius non cadat in virum constantem, Sanch. cit. *Disput. 6. n. 7.* cadit tamen ut conjunctus continuæ aut diurnæ vultûs E. g. parentum asperitati, aut rigidæ tractationi, aut gravi exprobrationi, quæ prudenter timetur, Sanch. *num. 14.* uti etiam preces importunæ, id est, instantissimæ, seu sapius à superiore repetitæ, Sanchez *Disput. 7. num. 7.*

Quando metus ab extrinseco incutitur licitè, seu justè prout fit, quando incutitur ab habente jus incutiendi, dicitur Theologicè justus. Est autem Theologicè injustus, quando incutitur injustè, seu à non habente jus incutiendi. His præmissis,

253. Dico primò nullus metus etiam injustus levis à quocunque incussus ad extorquendum contractum irritat ullum contractum jure naturali aut positivo, neque hoc jure conceditur rescissio ad evitandas lites, ut tradit P. Wiest. *in 1. Decret. ad Tit. 40. num. 24.* cum posterioribus ex utroque jure, èstque verius in foro etiam interno conscientie esse omnes firmos, Pontius *lib. 4. de matrim. c. 10. num. 5.* contra Molin. *Disput. 267. n. 5.* Sanch. Wiest. *num. 26.*

Probatur irritatio contractus est grave malum Reipublicæ, ergo nequit irritari propter malum leve, aliter evitabile quàm celebratione contractûs, potest autem aliter evitari, nempe per contemptum metûs antecedenter ad contractum, ergo hujus celebratio non est medium necessarium ad evitandum contractum.

Dices cum Adversarijs contrahens patitur injuriam etsi levem, ergo non tenetur promissis præstare, & alter tenetur accepta restituere. Respondeo pati, sed facile vitabilem contemptu metûs proinde sibi imputet, si non contempsit.

254. Dico secundò metum gravem injustum à contrahente ad extorquendum contractum natura sua rescindibilem incussum regulariter validum esse, rescissione tamen obnoxium, Sanch. *Disp. 8. n. 4.* Lugo *Disput. 22. n. 115.* & alij contra Molin. *Disp. 267. § 326. § 30.* indiscriminatim volentes omnes esse ipso jure invalidos sic extortos contractus. Probatur: quod ubi est voluntarius consensus in substantiam contractûs, nulla sit efficax ratio dicendi eum esse invalidum, nisi jus clare eum annullat, sed duo prima habentur hic, uti est clarum, nec ullum jus clarè annullat, non naturale ut

per se patet, non etiam positivum, cui innituntur Adversarij, nam *Lex Prima Cod. de rescind. vendit. & L. qui in aliena §. 7. ff. de acquirend. heredit.* intelligendæ sunt, quod metu gesta sint irrita, & nullius momenti quoad effectum, cum enim obnoxia sint rescissioni, ideo carent firmitate. Deinde *cit. §. 7.* habens aditionem hæreditatis pro invalida verum dicit propter fictum consensum, quem adiens clam coram alijs prodidit ut notat Zoës, cum Glos.

Confirmatur hæc expositio, quod pro parte nostra stent clariora jura, ut *L. fin Cod. de his, qua vi: venditiones inquit, donationes, transactiones, qua per potentiam extorta sunt, precipimus infirmari. & Cap. 2. de his, qua vi: ubi generaliter habetur, qua metu vel vi sunt, de jure debent in irritum revocari, nempe si metum passus petat, huic enim intendunt favere leges.*

Adhuc objicies Primò metus est contrarius consensui spontaneo, hic autem requiritur ad valorem contractus. Secundò habet aliquando annexum errorem, vel ignorantiam, ut dum clam aut à multitudine incutitur patiens ignorat à quo. Tertio metum incutiens infert alteri injuriam, ergo hujus consensus nequit obligare erga erga injuriantem, aliàs hic commodum haberet ex injuria contra naturalem inclinationem. Quarto usurarius non fit usurarum Dominus, quia titulus est injustus, ergo etiam metum incutiens non fit Dominus rei traditæ ob tituli injustitiam: aliàs si fieret Dominus in Dominio præferretur antiquioribus creditoribus, aut privilegiatis.

Respondeo ad Primum metum non simpliciter sed secundum quid contrariari

consensui libero per n. 252. Ad secundum ille error non tollit notitiam nec consensum in substantiam. Ad tertium nego consequentiam, ad probationem dico: exiguum inde referre lucrum, quia aut nondum implevit contractum injuriatus vel implevit? Si Primum, potest excipere repellendo petentem, ut impleatur; si secundum potest petere restitutionem in integrum, seu rescissionem contractus.

Ad quartum Molina & Lessius concedunt antecedens: quia usuras solvens non intendit eas donare, sed ex debito solvere, ergo cum nullum sit debitum, nullum jus transfertur; Lugo verò cum S. Thoma *opuscul. 73. de usuris Cap. 19.* negat antecedens. Hæc sententia est conformior principijs de contractibus ex metu, utrobique enim deest titulus justus in accipiente; nihilominus si est voluntas transferendi Dominium, transfertur, revocabiliter tamen, quæ voluntas ex parte dantis est justa causa, quatenus jure sufficit ad translationem, eâ deficiente certum est non transferri, prior tamen sententia est conformior meis principijs de Actibus humanis n. 60.

255. Dico tertio etiam contractus naturam suam irrefcindibiles, ut matrimonium, & Professio initi ex metu injusto à quocunque incusso ex fine contrahendi non sunt jure naturæ irriti, jure tamen positivo sunt ipso facto annullati.

Probatur prima pars cum Sanch. *lib. 4. de matrim. Disput. 8. n. 4.* Lugo *cit. cum innumeris Canonistis contra Molin. Disp. 267. & 326. n. 14.* Haunold. *tr. 8. n. 106. &c.* quia ex nullo capite jus naturale eos irritat, non defectu libertatis, hanc enim non tolli patet in peccantibus

tibus ex metu gravi iniustus: non gravis injuria, quam patitur contrahens, quia hæc iniustitia non impedit, quo minus contractus sit simpliciter liber, ut patet in contractibus naturam rescindibilibus, imò etiam in irrevocabilibus ex metu levi iniustus factis, quorum valori non obstat iniustitia etiam secundum Haunold. & Adversarios plerosque. Nec est disparitas sufficiens, quod dicat metum levem potuisse contemni, licet enim ita sit, attamen dum non contemnitur, sed ex illo fit contractus, adhuc contrahens patitur injuriam.

Probatur pars secunda de matrimonio ex cap. cum locum 14. & cap. veniens is de matrim. & sponsal. De professione verò Religiosa expressum est in Cap. 1. de his qua vi.

Objicies contra primam partem conclusionis cum Haunoldo, natura eam debilitatem indidit contractibus, quæ est necessaria, ut passus metum non cogatur iniustus pati damnum, sed contractuum indissolubilium nullitas est necessaria; nam si à principio valerent, cum nequeant dissolvi, passus metum cogeretur pati damnum: nempe contractum, ergo.

Secundò ex iniustitia nequit oriri iustitia, sed si jure naturæ contractus ex metu iniustus gravi iniustus forent firmi ex iniustitia oriretur iustitia v.g. Matrimonium ex iustitia obligaret.

Respondèo ad primum contractibus celebratis à simpliciter invito natura indidit debilitatem necessariam nempe nullitatem, ut invitè eos celebrans non patitur damnum, in nostro autem casu non celebrantur à non simpliciter, sed secundum quid, ac in efficaciter invito.

Ad secundum Ex iniustitia formaliter, & immediatè nequit generari iustitia, potest tamen iniustitia præsupponi ex parte metum incutientis, metu concepto ex parte contrahentis consequitur ex parte ejusdem patientis metum consensus simpliciter liber per n. 252. Ex consensu libero oritur valor contractus obligantis ex iustitia. Instantia est, quam etiam Adversarij communiter concedunt in Jureamento injuriose extorto à latrone de danda pecunia, quod ajunt valere per cap. si verò, de jure jurando.

256. Dicò quartò metus iniustus incussus à tertio ex alio fine quam ad extorquendum contractum, hunc non irritat, nec reddit obnoxium rescissioni, unde contractus etiam naturam suam indissolubiles, ut Matrimonium & professio validi sunt, ita Sanch. Disp. 12. à n. 11. Haunold. n. 117. contra Lugo à n. 175. Wiestner n. 35. Volunt hi, quod E. g. Petrus deprehensus à Patre Fornicari cum filia, Pater vult eum occidere, ut evadat mortem, sponte se offert ad Matrimonium cum filia non oblatum à Patre ut medium evadendi mortem, volunt inquam, quod hoc Matrimonium sit irritum, reliqui verò contractus ex edicto Pratoris rescindi possunt. Contra hos ergo probatur conclusio, quod in hoc casu nullo jure, sive naturali siveposito Matrimonium sit invalidum, ergo etiam alij contractus ex simili metu facti sunt irrevocabiliter validi. Antecedens probatur: non positivo: nam Cap. 1. de his, qua vi metusque causa sunt, adductum à P. Wiestner expressè dicit, quod milites mortem sunt minati scemina, nisi profiteatur in Monasterio, er-

go metus injustus fuit incussus ex fine extorquendi professionem, proinde non est mirum, quod Pontifex declaret non esse Professam, si constiterit de metu: non etiam dictum Matrimonium est invalidum jure naturali, quia natura potius in similibus circumstantijs vult valere, quam non valere Matrimonium, aliàs non esset possibile aliud medium evadendi malum gravius, nempe mortem. Confirmatur: si Matrimonium fotet nullum jure naturali, hæc nullitas fundaretur vel in defectu libertatis contrahentium, vel in injuria, quam innocens patitur; non Primum: quia non tollit plenum usum rationis; non secundum, quia nullus contrahentium est alteri injuriosus, sed Tertius, qui tenetur ad reparandum damnum, proinde procurare, si potest, ut metum non passus consentiat rescissioni optatæ à passo metum, quando contractus potest annullari.

257. Dico quintò nullus contractus, sive is sit naturâ suâ rescindibilis, sive irrescindibilis initus ex metu gravi ab intrinseco, aut ab extrinseco justè incusso ad extorquendum contractum, irritat hunc, nec reddit obnoxium rescissioni, Lugo *n.* 156. & plerique alijs contra paucos quoad rescindibiles, contra multos verò Juristas quoad irrescindibiles contractus ex metu ab intrinseco incusso.

Probatum quod eligitur absque injuria ab ullo illata, illud nullâ lege est irritum, aut rescindibile, ut per se pa-

ret & ex *L. si mulier 21. ff. de eo quod metûs causa*, ubi donatio ex justo servitutis metu facta à liberta valet, sed in casu conclusionis homo propriâ voluntate liberâ eligit contractum ad declinandum malum imminens sine injuria ab illo illata, ergo.

Hinc valet Matrimonium cum puella, ad quod ob ejus deflorationem inendam quis cogitur à judice Ecclesiastico, aut à puellæ parente minanti defloratori accusationem, secûs si minaretur mortem: quia hanc nullus privatus justè minari potest Sanch. *L. 4. si matrimon. Disp. 9. n. 9.* justè accipis pecuniam à fure extortam minando accusationem, nisi dederit: quia justè potes eum accusare, Gobat *Theol. Experiment. tract. 10. n. 130.*

An autem minans accusationem ex causa justa animo simulato, id est, sine intentione accusandi inear contractum firmum vel rescindendum cum onere restituendi? sunt qui affirmant rescindendum non nomine metûs, utpote justi, sed ratione injusti doli sibi in ficto animo accusandi, Ita Haunold. *tract. 1. n. 122.* Lugo, *n. 167.* Molin. *D. 514.* sed negativa Sententia probabilis est: quia falsum est delum hunc esse injuriosum, eo quod malum simulate intentatum minitari ac inferri jure potuerit, ergo contractus est firmus Wiest. *n. 39.* ex *Leib. lib. 2. c. 17. n. 42.* cit. Sanch. Palao.

